

Nyár a hegyekben

Reggel

A feles vágja a füvet; látom a kocsiját lent a hűsben a gyümölcsös alatt. A lovat kifogták és a lócsőhöz kötötték; az állat nyakig beletemetkezik a fűbe. Néha-néha nagyokat bólint hatalmas fejével miközben erősen megrázza a kocsi oldalát meg a saroglyát. Széles háta benyúlik a barackfa lombja alá, — barna gömbölyű háta a sötétzöld árnyékban az egyetlen meleg folt. A barackfák alatt csipős szél fujdogál. A buzatáblák szétszórtan fekszenek. Sárgák mint a nap, teljesen elütnek a rét színegységétől, amely a magasan húzódó parlagtól hullámszik alá a völgybe. Sima, mintha kézzel egyengették volna, mintha éppen most fésülték volna, szinte hangtalanul és szárazon susog.

Már szürkületkor nagy zöld pokróccal függönyöztem be az ablakot. Mikor újra lefeküdtem a kasza-élesítés csengő pengése vont a magára figyelmemet. Ez a kristálytisztán csengő hang egybeolvadt a madarak csicsérgésével és az első napsugarak vékony hálójával. Egy pillanatra elszenderedtem és mikor felriadva kimentem a verandára a ragyogó fénysugarak teljesen elvakítottak úgy, hogy belefájdult a szemem. Reggel volt és az egész mozgó zajos mindenség fehéren csillogott. A fémes világosságon át belemerülök ebbe a kékes és zöldes világba. A feles éppen a rét másik végén van. Nézem milyen hangtalanul vágja a füvet.

Élvezet vágni az idei nedves és dús füvet. Megérezem ezt már a kaszás mozdulatain is amelyek szabályosan és ütemesen követik egymást. Az egész olyan, mint könnyű tánc a réten.

Odakiáltok a kaszáshoz: — Jó reggelt. Felemeli a fejét és megáll. Egy kicsit meglepődik mert tavaly óta nem láttuk egymást.

— Ó, jó reggelt — kiált vissza. Hazajött? Mikor jött?

Megfordítja a kaszát s kezével a tok után nyúl. Az acélpenge fényes éle a mellette elé kerül. Vakítóan csillog.

— Hogy van? — kérdezi.

— Hát jól — felelek és mosolyogva bólogatok a fejemmel.

Lemegyek a verandáról és megindulok felé a harmatos fűben a menedékes lejtőn. Felettem zöldelő gyümölcsös, alant a Duna kanyarog tekergős zárt medrében. Lehetetlen egymástól mindent megkülönböztetni ebben a hatalmas látókörben amely szétfolyik a hátam mögött az egyenes zsiros Bácska felé a mélységbe. Közelebb megyek a kocsizhoz. A körtefa alatt szétterített pokróc fekszik, a tarisznya felakasztva lóg az innenső lócsőn.

A kaszáson kigombolt olcsó ing van, elnyútt színehagyott nadrág, lábán hatalmas bakancs. Nehéz kezei hasonlóak a szerszám végéhez. Egyedül csak fiatal szeméi élénkebbek és fiatalabbak mint ő maga.

— Ezt mind levágja?

— Mind. Nem akarok parlagot. Nem érdemes. Csak minél előbb megszáradjon a fű, hogy föl lehessen gyújtani.

Megfordítja a kaszát és könnyebb lendületet vesz. A kasza éles és ez csalogatja. Elmozdul egy lépést, kettőt, hármat. Utána a rétnek csak egy letarolt csíkja marad, amely tovább nő. Csillogva fehérlik az elomló száraz, sárgás föld. A földön, mint a szőnyeg fonákján levágott zöld fűszálak és meghútosodott gyökerek maradnak.

A még le nem tarolt mező, a kaszás lassú mozgása előtt végtelen tengerré változott, tengerré amelyet le kell győzni. Átérezem lassú mozgását mely pillanatnyi

is, mégis óriási. Minden ilyen pillanatot izomerővel kell legyőzni.

— Jó a fű ebben az évben.

— Most jó mindenütt.

Újra megáll.

— Hallom, hogy a gazda eladja ezt a darabot — fordulok hozzá kérdőleg.

— Mondják.

— Nem tudom... Nem jó föld ez. Nagyon elhanyagolt. Nincs trágyázva már nem tudom mióta. Először jól meg kell trágyázni akkor oszt nézze meg milyen lesz a fű. Itt aztán csuda nagy fűnek kellene lenni.

„A fű szép” — állapítom meg magamban.

— Hát hogy lehet az, hisz már évek óta nem terem. Pihent föld — mondom.

— Mindegy az.

— Itt mintha sose termett volna semmi...

— Hogyhogy semmi? Szőlő volt itt. De még milyen. Csakhogy az öreg gazda meghalt és a földet parlagon hagyták.

— Ki volt a gazda?

— Klimentnek hívták. Ez itt mind az övé volt. Mikor meghalt mindenét a menyére hagyta. De az nem birt dolgozni. Tudja már: asszonyok. Mások dolgoztak neki, mindenki úgy, ahogy éppen akart. Így ő maga se tudta mit kezdjen a földdel és eladta. Így ment ez a föld tönkre. — De még, hogy milyen szép szőlő volt. Bizony. Itt van ni, még most is látni hogyan mentek a sorok.

A magas nedvdús fű nem törődik sem az idővel, sem az emberekkel. Fáradhatatlan. Emlékezés nélkül nyúlik a magasba.

— Milyen a maga szőlője — kérdezem.

— Gyöngé. Nagyon gyöngé. Peronoszpóra bántja, vagy mi a fene van vele. A négy holdat eddig már négyszer-ötször permeteztem. Eső után mindjárt permetezek. És mégis: sárgul. Senki se elég okos ilyenkor. Esett az eső. Az eső mindig rosszkor jön, a lehülés után mindjárt nagy meleg van. Nem ér ez már semmit. A gyümölcs se.

— Vizontlátásra — mondom.

— Egészségedre.

Egész délelőtt kaszált. Délben láttam a barackfa alatt ülni a pokrócon, ebédelt. Utána leheveredett. Később a domb felől sűrűn hallottam ahogy fente a kaszát.

A z e s ő

A tiszta és hangtalan korai délutánon hirtelen beborult az ég és megjelentek a felhők. A meleg és felhős síkság lomhán

terül el. A nagy csöndet hirtelen tompa mennydörgés zavarja meg. Bemenedültem a kis szőlőskunyhóba a fák alá és vártam hogy a dörgések megerősödjenek. Csapzottan s izzadva néztem a nedvdús öszibarackokat a ház előtt. Lassan lehült a lég; most már minden friss volt.

Az éjszaka is korábban jött mint más-kor. Szobafogságra ítélve ülök az asztal mellett. Az ablakon szűnyogháló feszül. Az eső zuhog. Korán van még lefeküdni. Nézem az éjszakát és az esőt.

Holdtölte van és a sötétség piszkos. Ott ahol a felhők vékonyabbak az ég porosnak és szürkésnek látszik. A sötétség mint valami kárpit függ a domb csúcsán és átható feketeségével mindent beborít. Lent a rónán pára és sötétség szétfolynak a vízözönben elnyúlva a víz síkján. A domb felett is dús vízfelhők lógnak.

Egyedül nézem ezt a homályos képet az éjszaka üvegén keresztül. Mellettem már szuszognak az alvók. Ki tudja hol tartanak az álomban. Én magam, mint mindig egyedül vagyok. Szomorú ez a süket csend, ami a dörgéseket követi. Ilyen lehetett ez valamikor a világ kezdetén és ilyen lesz majd talán a világ végén is, ha az eljön. De mellettem valaki álmában, az aranyos álomban elmosolyodik.

Mégis egyedül vagyok. Egyedül maradtam e roppant lidérc előtt. Barát nélkül és hangok nélkül. Érzem hogy nem-sokára nagyon közönyös leszek. Mint a homok, mint a hamu érthetetlenül néma. Mégis van aki alszik az éjszakában, az arany álmokban. Az éjszaka lassan átváltozik, elmosódik. Az óra ketyeg. Magányosságomban rágyujtok egy cigarettára és az utolsó szippantásoknál magam is elálmosodom.

E s t e

Megyek a völgyben, ahol a patak kiszáradt medre kanyarodik. A fák sűrű lombjai összeölelkezve kísérik mindkét oldalról. A fák között magasra kúszik a dudva és zöldel a puha fű. Az egész partmeder buja lejtőjét sűrű gaz borítja. Nem látom csak tudom, hogy ott van. Átvágok a mezőn: a leveles fürtös szőlők, sárga buzamezők, ezüstös zabtáblák, bokrok, fák, nádkunyhók hallgatnak.

Egy kerthez érek, keresztül haladok az ösvényen, át a réten ahol a fű olyan hajlékony hogy átfonja az ember bokáját. Az árok peremén lombos ágak csapódnak az arcomba. Az ösvény úttá szélesedik, ahol a kocsinyomok közepén legyőzhetetlenül

nő a fű. A kocsinyom azt jelenti, falu és kovács van a közelben.

Távolabb egy ember permetezi a szőlőt. Úgy tartja a csövet mint valami vilálmhárítót.

— Jó estét. Permetez?

— Hát permetezek.

Az úton kocsi áll, a lovakat kifogva hozzá kötötték. Az állatok türelmetlenül dobognak és a herét tépdésik a saroglyából.

— Sokszor permetezett már?

— Magam sem tudom, talán ötször.

A csőből kékes sugáralakú pelyhecskék felhője száll. A szőlő először csak nedves lesz és csöpög, majd kék szeplők lepik el. Az ember megáll.

— Ugy-e maga idevalósi? — kérdezi és tekintetét a ház felé veti amely a dombon a háta mögött maradt.

Én is megfordulok, hogy lássam a házat: sötét-piros tetejével beleolvad az alkonyat homályába és a messzeség palástjába.

— Ez az út vezet Bezsánija felé?

— Ez, csak ezen menjen, egyenesen neki vezet.

És tovább permetezni a tőkéket, majd megfordul és eltűnik a zöldelő barázdában.

Megyek tovább. A dinnyeföldön az út mellett szedik az érett gyümölcsöt, azután a kocsira viszik a diófák alá ahol a kifogott lovak vannak. Nemsokára elkészülnek a munkával. Három legény vidáman kergetődzik. Egy öreg asszony tűnik elő, néhezkesen hajlong egy veteményes tábla fölött. Egy lány követi kosárral a karján. Ránéz a legényekre és megindul befelé a sorok között.

Hűvös van. Az emberek elmaradnak mellőlem és belemerülnek a kék és harmatos dombok hátterébe a szabad természet öntudatlanságába, az estébe amely elmosza őket.

A forrás

Felfelé kapaszkodom a meredek lejtőn. A föld olyan közel van, hogy majdnem az arcomat éri. Beszívom a száraz fűnek és apró virágoknak illatát. Elfáradtam. A dombtetőn kifújom magam és tekintetemmel átölelem az egész tájat, amely mintha megáldana tarka szépségével és a szabadság érzésével.

Átvágok a zabtarlón. A nap magasan áll az égen. Sűrű fűben lépkedek míg újra egy meredek lejtő ereszkedik a szomszédos völgyoszorosba és összeolvad vele. A

talaj kegyetlenül kiaszott barnás föld. A munka ostromozta és falta ezt a darab földet.

Most leereszkedek a veszélyes sávon keresztül. A nap kegyetlenül tűz s én lemegyek a völgy fenekén a forráshoz.

Víz és buja fű oázisa ez. Egy szelíd diófa árnyékolja be. Odahajlok a homokos medence fölé melyből egyenes nyílként folyik a víz egy rézcsapon keresztül. A diófa árnyékával és leveleivel megőrzi a víz jeges hidegségét. A fa maga is szívja a vizet gyökereinek erejével. Termése és levelei ráesnek a vízre, a mélységbe, ahol lágy szellő lengedezik. A fa nedvességet és vitorlát ad neki, ő pedig szelídséget és értelmet s valamit a saját földfeletti életéből.

A merőleges és keskeny mélyedés melyből a víz folyik rózsaszín téglafallal van körülkerítve. A barokkstílusú építmény homlokzatán az 1935-ös évszám olvasható. De az ötösnek a kampója nem a helyén van, hanem kissé a nyaka alatt. Ezt a kőműves írta ide. A kőműves aki a falat építette gondosan és óvatosan dolgozott. Míg válogatta és nyesegette a téglákat, keverte a maltert és rakta a sorokat, sokat verejtékezett.

Amíg itt ülök, isten tudja mi mindent nem olvasok ki ezekből a falakból, amelyeknek mindkét oldalán keskeny lépcsőkön át víz csurog le az alacsony csapból a homokos medencébe. A medence vizét, mint valami álmodozó szemet, vibráló vízkarikák táncolják körül. A forrásból mint hangtalan hívás előtör egy távoli világ üzenete. Szavakon, anyagon, ritmuson keresztül, munkán keresztül. Izen a lombnak, a fűnek, és dombnak az ösvénynek és nyári utaknak, a forrás rózsaszín falának a víz halk csobogásában.

Susogás és csönd van mindenhol: a forráson, a fűben és a diófán. Az életnek minden forrásán.

Viszem a vizet, amely kellemesen hűsít ebben a hőségben.

Egy ember éppen a permetezőt tölti meg kék gálliccal és a beton-tartály nyílása fölé hajlik. Köszöntöm:

— Jónapot, — válaszol — na, vízért volt?

— Azért — és dicsekszem: — Jó víz!

— Az a!

— És kinek a földjén van ez a forrás?

— Az enyémen — mondja.

— A magáén? Úgy látszik mindenkié.

Hát ki fúratta?

— A környék — feleli. A környező szőlőkre mutat melyeken mindenütt az emberi munka keze nyoma látszik.